

Een Bijbels Leerhuis over Handelingen Vrijmoedigheid

| 2026 – 2027 |

“BEGRIJPT U OOK WAT U LEEST?”

“Begrijpt u ook wat u leest?”

Doelstellingen

De deelnemers...

... wijzen in het verhaal de hoofdfiguren aan (Filippus, de Ethiopiër en de Geest) en verwoorden wat hun betekenis is voor de eigen geloofsweg

... begrijpen de dynamiek van geloofsverkondiging en het onmisbare belang van de ontmoeting

... kunnen benoemen welke rol gesprek, begeleiding en gemeenschap spelen in de persoonlijke geloofsgroei

... kennen passende strategieën om met nieuwe media om te gaan

Verloop van de avond

19u30 welkom, lied en inleiding

19u40 de tekst lezen

19u50 de tekst doorgronden I

20u15 pauze

20u25 de tekst doorgronden II

20u45 de tekst overwegen

21u20 antwoorden in gebed

21u30 einde

1. Welkom en lied

In de vorige bijeenkomsten zagen we hoe het evangelie steeds meer harten weet te raken. Ten eerste de harten van de leerlingen zelf met Pinksteren. De groep groeit en de eerste Kerk krijgt vorm. Met de figuur van Stefanus zien we ook de eerste getuigen die de verkondiging bekopen met hun leven. In hoofdstuk 8 bevinden we ons op een keerpunt. De verkondiging bereikte tot nu toe enkel Joden. In deze vijfde bijeenkomst van het leerhuis zullen we ontdekken dat het evangelie ook bedoeld is voor mensen die niet tot die groep behoren.

We starten het leerhuis met het lied 'Wie Gods rechte wegen gaat' (ZJ 936). De tekst werd geschreven door Elisabeth Dinnissen (1927-2020). Zij was trappistin in de abdij Koningsoord. De tekst legt een mooie dynamiek bloot die ook in het verhaal dat we zullen lezen aanwezig is. God neemt het initiatief en het Woord staat centraal. De derde strofe verwijst naar het Woord en de liturgie. In de vierde strofe komt God heel nabij en in de vijfde strofe wordt de mens herboren. Het is een lied dat in vormelijkheid en inhoud doet denken aan een psalm. Het vormt een passende inleiding op het verhaal van Filippus en de Ethiopiër.

Wie Gods rechte wegen gaat

936

1. Wie Gods rech - te we - gen gaat,
2. Wie het Woord des He - ren doet,
3. Wie het ko - nink - rijk ver - kiest,
4. Wie voor al - len al - les wordt,
5. Za - lig, wie uit dui - ter - nis

1. Hem be - lijdt met woord en daad,
2. Hem be - lijdt in vlees en bloed,
3. daar zijn le - ven aan ver - liest,
4. is Gods lief - de in - ge - stort,
5. zó in God her - bo - ren is!

1. heeft een mees - ter die hem dient,
2. heeft een Rots om op te staan:
3. komt het Lam van God na - bij,
4. is de boom die vruch - ten draagt,
5. Licht ge - wordt hem uit de dood,

1. God ver - keert met Hem als vriend.
2. Hem, wiens woor - den nooit ver - gaan.
3. heeft de Her - der aan zijn zij.
4. is de mens die God be - haagt.
5. de - ze mens is waar - lijk groot.

Wie Gods rechte wegen gaat ZJ 936

https://www.youtube.com/watch?v=v_ryzBavIQA

2. De tekst lezen

Voor we ons verdiepen in het verhaal van Filippus en de Ethiopiër, is het belangrijk om deze passage te situeren in het boek Handelingen. Stefanus, die tijdens de vorige bijeenkomst in beeld kwam, ondergaat de marteldood. Er breekt een zware vervolging uit in Jeruzalem, aangedreven door Saulus (Paulus). Daardoor verspreiden de christenen zich naar Judea en Samaria (8,1). De apostelen blijven in Jeruzalem.

Filippus is één van de zeven diakens die aangesteld werden voor de Grieks-sprekende christenen in Jeruzalem. Hij verkondigt het evangelie in Samaria. Daar leven ook Joden, maar zij beschouwen de tempel van Jeruzalem niet als hun centrum, maar wel de berg Gerizim. Ze behoren dus niet tot het Jodendom van de apostelen. Maar de volgelingen van Jezus hadden in Samaria een groot succes en dat leidde tot “grote vreugde in de stad” (8,8). Dat is een belangrijk punt. Het evangelie bereikt hier al de randen van de groep waaruit het voortkomt. Gedreven door de Geest gaat de jonge Kerk steeds verder op de weg van de ontmoeting.

Enkele begrippen verduidelijken voor we aan de lezing beginnen:

- Eunuch. Een eunuch is een gecastreerde man. Dat is niet ongebruikelijk voor hoge hofdienaren uit het Oosten. Dit maakt echter dat hij geen jood kon worden. In de Handelingen komen vaak niet-Joden in beeld die wel geïnteresseerd zijn in het Jodendom. Ze volgen de Joodse ethiek en frequenteren de synagoge maar zien zich niet gebonden aan andere voorschriften zoals de voedselvoorschriften.
- Kandake. Dat is geen eigennaam maar een koninklijke titel voor de koningin van Ethiopië (huidig Soedan).
- Lezen. In de oudheid was het gebruikelijk om de tekst zacht hardop voor te lezen. Kinderen die leren lezen en niet elk woord begrijpen, lezen ook luidop.

Filippus en de Ethiopische eunuch

²⁶Een engel van de Heer zei tegen Filippus: ‘Ga tegen de middag naar de verlaten weg van Jeruzalem naar Gaza.’

²⁷Filippus deed wat hem gezegd werd en ging naar die weg toe. Net op dat moment was daar een Ethiopiër, een eunuch, een hoge ambtenaar van de kandake, de koningin van Ethiopië, die belast was met het beheer van haar schatkist. Hij was in Jeruzalem geweest om daar God te aanbidden

²⁸en zat nu op de terugweg in zijn reisswagen de profeet Jesaja te lezen.

²⁹De Geest zei tegen Filippus: 'Ga naar die man daar in de wagen.'

³⁰Filippus haastte zich naar hem toe en hoorde hem de profeet Jesaja lezen, waarop hij vroeg: 'Begrijpt u ook wat u leest?'

³¹De Ethiopiër antwoordde: 'Hoe zou dat kunnen als niemand mij uitleg geeft?' Hij nodigde Filippus uit om in te stappen en bij hem te komen zitten.

³²Dit was het schriftgedeelte dat hij las:

'Als een schaap werd Hij naar de slacht geleid;

als een lam dat stil is bij zijn scheerder

deed Hij zijn mond niet open.

³³Hij werd vernederd en Hem werd geen recht gedaan,

wie zal van zijn nakomelingen verhalen?

Want op aarde leeft Hij niet meer.'

³⁴De eunuch vroeg aan Filippus: 'Kunt u me zeggen over wie de profeet het heeft? Over zichzelf of over een ander?'

³⁵Daarop begon Filippus met hem te spreken over het evangelie van Jezus, waarbij hij deze schrifttekst als uitgangspunt nam.

³⁶Onderweg kwamen ze bij een plaats waar water was, en de eunuch zei: 'Kijk, water! Waarom zou ik niet gedoopt kunnen worden?'

³⁸ Hij liet de wagen stilhouden en beiden liepen het water in, zowel Filippus als de eunuch, waarna Filippus hem doopte.

³⁹Toen ze uit het water kwamen, greep de Geest van de Heer Filippus en nam hem mee, en de eunuch zag hem niet meer, maar vervolgde zijn weg vol vreugde.

⁴⁰Filippus kwam terecht in Azotus; van daar reisde hij verder om in alle steden het evangelie te verkondigen, tot hij in Caesarea aankwam.

Het is een tekst waarin veel gebeurt en met een hele dynamiek. Kijk even naar de kunstwerken in de bijlage. De benen van de paarden staan niet stil, maar zijn in volle beweging. Er zit vaart in het verhaal!

Het verhaal kan ruwweg worden opgedeeld in drie grote delen. Hoe zou je het verhaal opdelen?

Welke verplaatsingen vinden allemaal plaats in deze tekst? Waar komt er beweging in het geheel?

VOOR DE ONTMOETING:

DE ONTMOETING:

NA DE ONTMOETING:

Wat zijn de beweegredenen van deze verplaatsing? Hoe komt het dat de Ethiopiër en Filippus in beweging komen?

VOOR DE ONTMOETING:

DE ONTMOETING:

NA DE ONTMOETING:

Het verhaal dat we net lazen, vormt een blauwdruk voor evangelisatie en geloofsverkondiging. Hoe gaat het in zijn werk?

Welke vijf kernpunten herkennen we hierin over hoe God op weg gaat met mensen?

Reflectievraag:

De tekst laat uitschijnen dat de verkondiging eerder eenvoudig is. Het focust op de ontmoeting met een persoon en het Woord. Is dit ook jouw ervaring of botsen we toch op drempels?

Wissel hierover uit. Dit gesprek kan men verderzetten in de pauze.

PAUZE

Welke plaatsaanduidingen komen voor in de tekst? Duid deze ook aan op de kaart.

VOOR DE ONTMOETING:

DE ONTMOETING:

NA DE ONTMOETING:

© www.free-bible.com

Op de kaart kan je ook de weg aanduiden die Filippus gaat. Het kan zo vooral visueel duidelijk worden dat de ontmoeting plaatsvindt aan de uiteinden der aarde met mensen die lijken te komen van aan de uiteinden der aarde. Ze ontmoeten elkaar in de woestijn, er zijn geen grote dorpen of steden in de buurt. Bovendien was Ethiopië aan de rand van de gekende wereld.

Eusebius van Caesarea schreef in 326 één van de eerste werken gewijd aan de kerkgeschiedenis. Hij beschrijft het verhaal van de apostelen tot aan zijn tijd, een tijdsspanne van ongeveer 3 eeuwen. In hoofdstuk 2.1., getiteld: *‘Wat de apostelen na de hemelvaart van Christus deden’* lezen we het volgende:

”De verkondiging van het evangelie van de Heiland maakte nu dagelijks voortgang; door Gods besturing werd één van de hoge heren van de koningin van Ethiopië naar Jeruzalem gebracht; nog steeds is er overigens de oeroude gewoonte bij dat volk, dat er een vrouw regeert; deze man onderweg was de eerste heiden die door de dienst van Filippus werd ingeleid in de geheimenissen van het goddelijk Woord. De apostel Filippus was door een visioen daarheen geleid en gaf hem daarna onderwijs; dit werk droeg vrucht; de man werd de eerste van de vele gelovigen die nog in de wijde wereld zouden volgen; als eerste ook, naar men zegt, verbreidde hij na terugkomst in zijn vaderland de kennis van God de Schepper en verkondigde hij het heilzame verblijven van onze Heiland onder de mensen. Door deze man werd de profetie feitelijk vervuld (Ps. 68,32).”

De doop van de Ethiopiër is een belangrijk keerpunt: voor de eerste keer wordt er iemand gedoopt die geen Jood was. Hij was een godvrezende en was dus verwant met het Jodendom. Hij was ook in Jeruzalem geweest om God te aanbidden, hij was dus geen heiden in de strikte betekenis van het woord. Maar hij was geen Jood. God nam Filippus bij de hand. Aan de rand van de gekende wereld ontmoet hij iemand die leefde buiten die vertrouwde wereld. Die persoon wordt christen. De Geest doet Zijn werk en laat zich niet (meer) beperken door geografie, nationaliteit of religie.

Reflectievraag:

De Geest brengt Filippus niet naar een centrum vol leven maar naar een verlaten woestenij, weg van alles. Hij brengt hem ook in contact met iemand die op het eerste gezicht geen Jood is. In welke ‘woestijn’ vandaag kunnen wij vrijmoedig de onbekende aanspreken?

Zoek even naar vers 37. In de oudste en betrouwbaarste handschriften van de Handelingen wordt dit vers inderdaad weggelaten. Welke vers zou jij hier zelf tussen schrijven?

3. De tekst overwegen

De ontmoeting is van groot belang. Filippus ontmoet de Ethiopiër en in die ontmoeting kan er iets geboren worden. Maar Filippus had natuurlijk nog geen gsm in de zakken zitten en de Ethiopiër las Jesaja niet vanaf zijn tablet. Wat is de invloed van technologie op die ontmoeting en op onze verkondiging? Het is een vraag die vele jongeren én paus Leo XIV ter harte gaan.

Op 21 november 2025 was er een bijeenkomst van 15 000 jongeren in Indianapolis, Verenigde Staten. De paus sprak daar online met verschillende jongeren. De hele ontmoeting is écht de moeite waard, maar laten we kijken naar een klein deeltje.

<https://www.youtube.com/watch?v=tHSWW-c-fHM>

We kijken naar een klein stukje ('23"45 tot '27"45). Ondertiteling is mogelijk in het Engels. De Nederlandstalige vertaling is hier te vinden. Wie de video niet kan afspelen, kan ook enkel de tekst lezen.

“Dus, Chris, waarom stel je geen vraag over technologie aan onze — hij zat ooit op Twitter — Heilige Vader.

Heilige Vader, goedemorgen. Mijn naam is Chris Pantelakis en ik kom uit het aartsbisdom Las Vegas, Nevada. Ik merk vaak dat ik op mijn telefoon zit, eindeloos aan het scrollen. Ik heb ook gemerkt dat iedereen rondom mij hetzelfde doet of een zeer gelijkaardig probleem heeft. Veel volwassenen hebben mij verteld dat technologie goed is, zolang ze met mate wordt gebruikt.

Mijn vraag aan u is dus: hoe stelt u voor dat we al deze geweldige hulpmiddelen — sociale media, smartphones, tablets en andere apparaten — in evenwicht gebruiken, terwijl we ook geloofsverbindingen aangaan buiten de technologie?

Dank je wel, Chris, voor je vraag. Het is een heel belangrijke vraag.

Technologie kan ons op veel manieren echt helpen, ook om ons christelijk geloof te beleven. Ze laat ons verbonden blijven met mensen die ver weg zijn, zoals vandaag, wanneer we elkaar kunnen zien en horen, ook al zijn we duizenden kilometers van elkaar verwijderd. Ze biedt ons ook prachtige hulpmiddelen voor het gebed, om de Bijbel te lezen, om meer te leren over wat wij geloven. En ze maakt het mogelijk om het evangelie te delen met mensen die we misschien nooit persoonlijk zullen ontmoeten.

Maar ondanks dat alles kan technologie nooit echte, persoonlijke relaties vervangen. Eenvoudige dingen: een knuffel, een handdruk, een glimlach. Al die dingen zijn essentieel om mens te zijn, en om ze echt te ervaren — niet via een scherm zoals wij vanochtend met elkaar spreken.

Als katholieken bidden we vaak samen, in het besef van Jezus' belofte dat Hij aanwezig is wanneer twee of meer mensen in zijn naam samenkomen. De vroege Kerk heeft krachtige momenten van Jezus' aanwezigheid ervaren wanneer zij samen baden. Het online volgen van de Mis kan helpen, vooral wanneer iemand ziek is, ouder is of niet persoonlijk aanwezig kan zijn. Maar er echt bij zijn, deelnemen aan de Eucharistie, is zo belangrijk voor ons gebed en voor ons gemeenschapsgevoel. Het is essentieel voor onze relatie met God en met elkaar. Er is niets dat echte menselijke aanwezigheid kan vervangen — werkelijk samen zijn.

Dus hoewel technologie ons zeker kan verbinden, is het niet hetzelfde als fysiek aanwezig zijn. We moeten haar wijs gebruiken, zonder toe te laten dat ze onze relaties overschaduwde. De jongen die onlangs heilig werd verklaard — en van wie ik zeker ben dat jullie allemaal al gehoord hebben — Carlo Acutis is hiervan een prachtig voorbeeld. Carlo was handig met computers en gebruikte dat talent. Hij zette het in om mensen te helpen groeien in hun geloof. Hij nam ook tijd voor gebed, voor eucharistische aanbidding, hij onderwees anderen en — heel belangrijk — hij diende de armen.

Hij legde zichzelf zelfs tijdslimieten op, waarbij hij elke week slechts een bepaalde hoeveelheid tijd toestond voor ontspanning en elektronische apparaten. Dankzij die discipline vond hij een gezond evenwicht en hield hij zijn prioriteiten helder.

Hij legde zichzelf zelfs tijdslimieten op, waarbij hij elke week slechts een bepaalde hoeveelheid tijd toestond voor ontspanning en elektronische apparaten. Dankzij die discipline vond hij een gezond evenwicht en hield hij zijn prioriteiten helder.

Mijn vrienden, ik moedig jullie aan om het voorbeeld van Carlo Acutis te volgen. Ga bewust om met jullie schermtijd. Zorg ervoor dat technologie jullie leven dient – en niet omgekeerd.”

Ga in gesprek over de tekst aan de hand van volgende vragen:

ONTMOETING

Bij Filippus en de Ethiopiër gebeurt alles in de ontmoeting. Hoe kan technologie die ontmoeting ondersteunen en wanneer staat ze haar in de weg?

SCHRIFT

Alles begint met een confrontatie met de Schrift. Hoe kan technologie mij helpen om dichter bij de Schrift te komen, persoonlijk én samen met anderen?

GETUIGENIS

Filippus onderricht de Ethiopiër; Carlo Acutis getuigde vrijmoedig via het internet. Er ligt tweeduizend jaar tussen, en toch gaat het om hetzelfde evangelie. Hoe kan ik vandaag vrijmoedig over mijn geloof spreken – online én in de concrete realiteit?

Techniek en nieuwe media kunnen een hulpmiddel zijn om met gebed aan de slag te gaan. In 2024, ter voorbereiding op het Jubeljaar, organiseerde het bisdom Brugge een 'school voor gebed'. Daarvan maakte ook een website deel uit, met beschouwingen over het gebed, een aanbod van gebedsvormen en getuigenissen. Deze wil aanmoedigen om zelf op weg te gaan, onder andere met de hulp van nieuwe media. Op deze website kan alles worden teruggevonden:

<https://www.otheo.be/bisdom-brugge/artikel/boeken-apps-podcasts>

4. Antwoorden in gebed

God, kom mij te hulp.

Heer, haast U mij te helpen.

Eer aan de Vader en de Zoon en de heilige Geest,
zoals het was in het begin en nu en altijd
en in de eeuwen der eeuwen. Amen. (Alleluia)

Hymne ZJ 936 – Wie Gods rechte wegen gaat

Wie Gods rechte wegen gaat

936

1. Wie Gods rech - te we - gen gaat,
2. Wie het Woord des He - ren doet,
3. Wie het ko - nink - rijk ver - kiest,
4. Wie voor al - len al - les wordt,
5. Za - lig, wie uit dui - ter - nis

1. Hem be - lijdt met woord en daad,
2. Hem be - lijdt in vlees en bloed,
3. daar zijn le - ven aan ver - liest,
4. is Gods lief - de in - ge - stort,
5. zó in God her - bo - ren is!

1. heeft een mees - ter die hem dient,
2. heeft een Rots om op te staan:
3. komt het Lam van God na - bij,
4. is de boom die vruch - ten draagt,
5. Licht ge - wordt hem uit de dood,

1. God ver - keert met Hem als vriend.
2. Hem, wiens woor - den nooit ver - gaan.
3. heeft de Her - der aan zijn zij.
4. is de mens die God be - haagt.
5. de - ze mens is waar - lijk groot.

Psalm 66

- 1 Heel de aarde, juich voor God,
2 **bezing de eer van zijn naam,
breng Hem eer en lof.**
- 3 Zeg tot God: 'Hoe ontzagwekkend zijn uw daden,
uw vijanden kruipen voor U, zo groot is uw macht.
- 4 **Laat heel de aarde voor U buigen
en zingen, uw naam bezingen.'**
- 5 Kom en zie de werken van God,
zijn daden vervullen de mens met ontzag:
- 6 **Hij heeft de zee veranderd in droog land,
zijn volk trok te voet door de rivier.
Laten wij ons dan in Hem verheugen:**
- 7 machtig heerst Hij, voor eeuwig,
zijn ogen waken over de volken.
Laat niemand zich tegen Hem verzetten. sela
- 8 **Prijs, o volken, onze God,
laat luid uw lof weerklinken,**
- 9 Hij heeft ons het leven gegeven
en onze voeten voor struikelen behoed.
- 10 **U hebt ons beproefd, o God,
ons gezuiverd, gezuiverd als zilver,**
- 11 ons in een vangnet gedreven,
ons een zware last op de schouders gelegd.
- 12 **Strijdwagens zijn over ons heen gereden,
wij zijn door vuur en door water gegaan,
maar U bracht ons naar een land van overvloed.**
- 13 Ik zal met offers uw huis binnengaan
en doen wat ik U beloofd heb,
- 14 **wat mijn lippen hebben toegezegd,
mijn mond in nood heeft gesproken:**
- 15 'Vetgemeste schapen zal ik U aanbieden,
een geurig offer van rammen,
ik zal stieren en bokken slachten.' sela
- 16 **Kom en hoor wat ik wil vertellen,
ieder die ontzag heeft voor God,
hoor wat Hij voor mij heeft gedaan.**

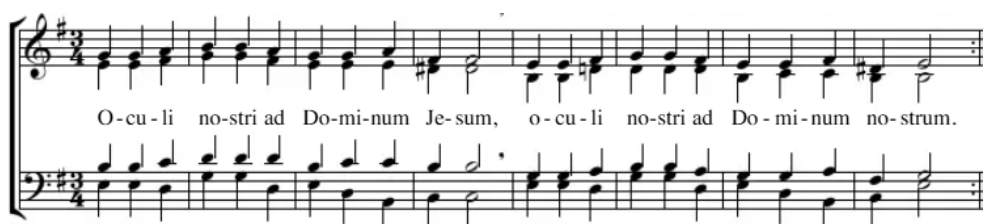
- 17 Toen mijn mond Hem aanriep,
lag een lofzang op mijn tong.
- 18 **Had ik kwaad in mijn hart gevonden,
de Heer had mij niet gehoord.**
- 19 Maar God heeft mij gehoord,
Hij heeft geluisterd naar mijn gebed.
- 20 **Geprezen zij God,
Hij heeft mijn gebed niet afgewezen,
mij zijn gunst niet onthouden.**
- Eer aan de Vader en de Zoon
en de Heilige Geest.
- Zoals het was in het begin en nu en altijd
en in de eeuwen der eeuwen. Amen.**

Schriftlezing (Han 8, 34-39)

De eunuch vroeg aan Filippus: 'Kunt u me zeggen over wie de profeet het heeft? Over zichzelf of over een ander?' Daarop begon Filippus met hem te spreken over het evangelie van Jezus, waarbij hij deze schrifttekst als uitgangspunt nam. Onderweg kwamen ze bij een plaats waar water was, en de eunuch zei: 'Kijk, water! Waarom zou ik niet gedoopt kunnen worden?' Hij liet de wagen stilhouden en beiden liepen het water in, zowel Filippus als de eunuch, waarna Filippus hem doopte. Toen ze uit het water kwamen, greep de Geest van de Heer Filippus en nam hem mee, en de eunuch zag hem niet meer, maar vervolgde zijn weg vol vreugde.

Voorbede

Bidden wij voor alle dopelingen en catechumenen. Dat zij geraakt mogen worden door Gods Geest.

Vertaling: Onze ogen zijn op de Heer Jezus gericht, onze ogen op de Heer, onze God. © Taizé

Bidden wij voor alle mensen die als catechist met mensen op weg gaan.

Leer hen Uw wegen kennen.

Oculi nostri ad Dominum Jesum, oculi nostri ad Dominum nostrum.

Bidden wij voor de gehele Kerk. Dat iedereen mag leven volgens het doopsel en getuigen mogen worden van de Blijde Boodschap.

Oculi nostri ad Dominum Jesum, oculi nostri ad Dominum nostrum.

Eventueel vrije Voorbede

Oculi nostri ad Dominum Jesum, oculi nostri ad Dominum nostrum.

Onze Vader

Gebed

Heer,
soms begrijpen wij niet wat wij lezen
en weten wij niet hoe wij moeten geloven.

Zend ons mensen die ons nabij zijn,
open uw Woord voor ons,
en laat ons onze weg vervolgen
met een hart vol vreugde.

Zend ook ons
om anderen nabij te zijn,
om getuigen te zijn van uw liefde.
Maak ons ontvankelijk voor uw Geest.

Door Christus, uw Zoon en onze Heer.

Amen.

5. Bijlage

Herbert Boeckl, *Phillipus en de Ethiopische Eunuch*, Abdij van Seckau, Oostenrijk (1952-1960)

Menologium van Basilius II (10de eeuw)